



DATOS IDENTIFICATIVOS

As TIC Aplicadas á Educación Inclusiva

Materia	As TIC Aplicadas á Educación Inclusiva			
Código	P02M081V01204			
Titulación	Máster Universitario en Necesidades Específicas de Apoio Educativo			
Descritores	Creditos ECTS 3	Sinale OP	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento				
Coordinador/a	Martínez Figueira, María Esther			
Profesorado	Martínez Figueira, María Esther Raposo Rivas, Manuela			
Correo-e	esthermf@uvigo.es			
Web	http://masterapoioeducativo.webs.uvigo.es/			
Descrición xeral	Nesta materia preséntanse as Tecnoloxías da Información e a Comunicación (TIC) como un recurso importante para atender ás persoas con necesidades específicas de apoio educativo. Particularmente, abordamos aplicacións tecnolóxicas e informáticas específicas e ferramentas para a intervención e axuda na aula.			

Competencias

Código	
A1	Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, adoitado nun contexto de investigación.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
A3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e se enfrontar á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
A4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións, e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan, a públicos especializados e non especializados dun xeito claro e sen ambigüidades.
A5	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun xeito que terá que ser, en grande medida, autodirixido e autónomo.
B2	Ser capaz de sintetizar e integrar os coñecementos adquiridos sobre avaliación e intervención para aplicalos en contextos sociais e de aprendizaxe do estudante, conforme ás necesidades de apoio das persoas con necesidades específicas así como a promoción da actividade física tendo en conta a poboacións especiais, fomentado melloras na súa saúde e calidade de vida, desde a intervención para a atención á diversidade sen diferenciar en canto a xénero, oportunidades e accesibilidade para todos
B3	Desenvolver e saber comunicar adecuadamente o resultado dos seus programas de asesoramento e de intervención educativa coas familias de persoas con dificultades de aprendizaxe e desenvolvemento, fomentado a participación como unha metodoloxía para a integración, e estimulando a realización de proxectos que, tendo en conta os valores democráticos da sociedade europea actual, inclúan as TIC, o deporte adaptado e a actividade física para persoas con distintas capacidades.
B4	Saber xeneralizar a distintos contextos e situacións o coñecemento e as destrezas adquiridas e continuar estudando en gran medida de modo autónomo como procura de solucións e alternativas ás cuestións suscitadas, axustando as habilidades pertinentes de aprendizaxe autodirixido, incluíndo reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas que supón a atención á diversidade.
C2	Saber detectar e analizar posibles barreiras para o acceso ao currículo, a aprendizaxe e a participación do alumnado con necesidades educativas especiais e problemas de aprendizaxe.

- C3 Coñecer os sistemas adecuados para intervir na mellora da competencia persoal do alumnado naqueles ámbitos do seu desenvolvemento psicolóxico, social, de actividade física e deportivo que poidan relacionarse coas súas necesidades educativas especiais.
- C4 Xerar destrezas para aprender a deseñar, en colaboración co profesorado de aula, plans de traballo individualizado para o alumnado con necesidades educativas específicas integrados na resposta organizativa do centro e nos servizos de apoio, utilizando as TIC e favorecidos por actividades de deporte adaptado ou paralímpico e que potencien actividades de saúde e calidade de vida.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Buscar, seleccionar, avaliar ou deseñar e construír materiais didácticos en soporte tecnolóxico adaptados ás características e capacidades dos estudantes, promovendo unha escola inclusiva.	A1 A2 A3 A4 A5 B2 B3 B4 C2 C3 C4
Recoñecer unha metodoloxía de uso adecuada para a inclusión na aula de software educativo.	A1 A2 B2 B3 B4 C2 C4
Deseñar, realizar e avaliar propostas educativas implementando recursos tecnolóxicos de elaboración propia ou allea.	A1 A2 A3 A4 A5 B2 B3 B4 C2 C3 C4

Contidos

Tema	
Aproximación conceptual.	Identificación e clasificación de programas educativos informatizados. Posibilidades didácticas en educación: criterios e instrumentos de selección. Experiencias educativas.
Iniciación no deseño e elaboración de programas educativos informatizados. As TIC na escola inclusiva	Ferramentas de autor. Software educativo. Que son e que posibilidades ofrecen para a formación.
Aprendizaxe: distintas capacidades e enfoques mediados con tecnoloxía.	Aprendizaxe virtual accesible.
Aplicación de las TIC nas distintas capacidades.	Aplicación de las TIC ás distintas capacidades sensoriais e mentais. A súa utilización con persoas de altas capacidades.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	3	0	3
Seminarios	10	5	15
Traballos de aula	7	7	14
Traballos e proxectos	0	43	43

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesorado do contido principal dos temas.
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre temas específicos da materia e á análise dos procedementos utilizados na formulación sobre o tema.
Traballos de aula	Desenvolvemento de exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do docente. Pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Orientacións ao alumnado de forma presencial (en aula ou titoría) e de forma non presencial (correo electrónico, campus virtual, teléfono ou videoconferencia) sobre cuestións relacionadas coas propostas de seminario, os traballos ou calquera actividade de aula.
Traballos de aula	Orientacións ao alumnado de forma presencial (en aula ou titoría) e de forma non presencial (correo electrónico, campus virtual, teléfono ou videoconferencia) sobre cuestións relacionadas coas propostas de seminario, os traballos ou calquera actividade de aula.
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	Orientacións ao alumnado de forma presencial (en aula ou titoría) e de forma non presencial (correo electrónico, campus virtual, teléfono ou videoconferencia) sobre cuestións relacionadas coas propostas de seminario, os traballos ou calquera actividade de aula.

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Seminarios	Valoración da participación activa do estudante na discusión de documentos científicos, casos ou outras actividades propostas na aula	20	A1 A2 A3 A4	B2 B3 C3 C4
Traballos de aula	Avaliación dos exercicios ou proxectos realizados na aula e/ou das actividades autónomas do estudante	40		C2 C3 C4
Traballos e proxectos	Elaboración e presentación oral e escrita de informes, por parte dos estudantes, relacionados cos contidos e/ou procedementos do módulo correspondente	40		C2 C3 C4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Este máster ten a modalidade de ensino presencial, por tanto a asistencia a clase e a realización dos traballos de aula son obrigatorios para a avaliación continua. Esta asistencia debe ser, polo menos, do 80% estando admitido faltar ao 20% da presencialidade.

Para superar a materia será necesario que os estudantes obteñan en cada proba ou actividade obxecto de avaliación como mínimo o 50% da cualificación nese apartado.

Aqueles estudantes que non superen algunha das probas ou actividades poderán presentarse á avaliación do segundo cuatrimestre, que se celebrará no período oficial establecido, acorde ao programa da materia.

Haberá unha segunda convocatoria no mes de xullo na que se avaliarán as competencias non adquiridas polo estudante durante o curso académico.

Bibliografía. Fontes de información

Martínez Figueira, M.E. (coord.), **TIC para a inclusión de alumnado con necesidades específicas de apoio educativo**, Universidade de Vigo,

Raposo Rivas, M. y Martínez Figueira, M.E. (coord.), **As TIC e as súas aplicacións na aula: misión posible**, Toxosoutos,

Martínez Figueira, M.E. (coord.), **Miradas á Educación Infantil: adaptación, participación e inclusión na escola**, Universidade de Vigo,

Martínez Figueira, M.E. (coord.), **Educación Infantil Inclusiva: experiencias y propuestas**, Universitat,

Raposo Rivas, M. (coord.), **TiC e TAD como obxecto de investigación e de intervención en educación**, Vigo: Servizo de Publicacións,

Bibliografía de lectura recomendada:

Diéguez, C.; Martínez, M. E.; Raposo, M. (2012). *La utilización del software IN-TIC en la atención de alumnado con síndrome X frágil*. I Congreso Virtual Internacional sobre Innovación Pedagógica y Praxis Educativa. Sevilla, 21 a 23 noviembre de 2012. pp.174-181.

García Rodríguez, M. F.; Raposo, M. (2013). *Trabajando con videojuegos en el aula: una experiencia con Wii Music*.

Tendencias pedagógicas, 22, 45-58.

Martínez, M.E.; Raposo, M.; Añel, M.E. (2012). La potencialidad de los materiales en la promoción de una escuela inclusiva. *Revista Iberoamericana de Evaluación Educativa. RIEE*, 5 (3). Disponible en: http://www.rinace.net/riee/numeros/vol5-num3/art03_hm.html (fecha de consulta: 10/05/13).

Martínez-Figueira, E.; Vasallo, N. y Raposo-Rivas, M. (2014). O uso da tablet para a melhora dos procesos cognitivos: un estudo de caso único. En Escola, J.; Raposo, M.; Aires, A.P.; Martínez. E.: Rumo à inclusão educacional e integração das TIC na sala de aula. Santiago de Compostela: Andavira.

Martínez-Figueira, M. E. (Coord.) (2013). *TIC para a inclusión de alumnado con necesidades específicas de apoio educativo*. Vigo: Universidade de Vigo.

Martínez-Figueira, M. E.; Raposo-Rivas, M.; Diéguez, C. (2013). Un estudio sobre la inclusión educativa del alumnado con síndrome X-Frágil a través del software IN-TIC. En J.J. Escola, M. Raposo-Rivas, M.E. Martínez-Figueira y A.P. Florencio (Coord.), *Desafíos éticos na sociedade tecnológica: respostas ás necesidades educativas especiais e educación para os media* (pp. 283-304). Santiago: Andavira

Martínez-Figueira, M.E.; García, A. (2013). As TIC como canle de comunicación: o comunicador adaptable para un suxeito con atraso mental. En M. E. Martínez-Figueira (Coord.). *TIC para a inclusión de alumnado con necesidades específicas de apoio educativo*(pp. 29-44). Vigo: Universidade de Vigo.

Martínez-Figueira, M.E; Estévez, L.B. (2012). Un puente para la inclusión de alumnado con dificultades de comprensión lectora: análisis de software. Almería: Procompal.

Raposo-Rivas, M. (coord.) (en prensa). *TIC e TAD como obxecto de investigación e de intervención en educación*. Vigo: Servizo de Publicacións da Universidade de Vigo.

Raposo-Rivas, M.; Martínez-Figueira, M.E.; Troncoso, A.B. (2013). El blog para la inclusión educativa: un estudio con sujetos que presentan discapacidad intelectual. En J.J.J. Escola, M. Raposo-Rivas, M.E. Martínez-Figueira, A.P.F. Aires (coord.), *Desafíos éticos na sociedade tecnológica. Respostas ás necesidades educativas especiais e educaçao para os média* (pp. 305-322). Santiago: Andavira.

Raposo-Rivas, M.; Tellado, F. y Caride, S. (en prensa). Unha investigación avaliativa de software para Dislexia. Raposo-Rivas, M. (coord.). *TIC e TAD como obxecto de investigación e de intervención en educación*. Vigo: Servizo de Publicacións da Universidade de Vigo.

Salgado, A.B.; Raposo-Rivas, M. (2013). MeMotiva: software educativo específico para o apoio docente en TDAH. En M.E. Martínez-Figueira (coord.). *TIC para a inclusión de alumnado con necesidades específicas de apoio educativo* (pp. 67-82). Vigo: Universidade de Vigo.

Troncoso, A.B.; Martínez-Figueira, M.E.; Raposo-Rivas, M. (2013). La inclusión del alumnado con discapacidad intelectual a partir del uso de blogs: una experiencia educativa innovadora. *Revista Latinoamericana de Educación Inclusiva*, 7 (2), septiembre 2013-febrero 2014, 195-211.

Outras lecturas:

AINSCOW, M. (2001). Desarrollo de escuelas inclusivas. Madrid: Narcea.

AINSCOW, M. (2005) El próximo gran reto: la mejora de la escuela inclusive. Ponencia. Congreso sobre Efectividad y Mejora Escolar. Barcelona, Enero.

ARNÁIZ SÁNCHEZ, P. (2003). Educación inclusiva: una escuela para todos. Madrid: Ediciones Aljibe.

CABERO, J.; Córdoba, M. y Fernández, J.M. (2007): Las TIC para la igualdad. Nuevas tecnologías y atención a la diversidad. Sevilla: MAD.

CEBRIAN DE LA SERNA, M.; GALLEGU ARRUFAT, M.J. (2011): Procesos educativos con TIC en la sociedad del conocimiento, Madrid: Pirámide.

ECHEÍTA, G. (2006). La educación para la inclusión o la educación sin exclusiones. Madrid. Narcea.

ECHEITA, G. (2008). Inclusión y exclusión educativa. Voz y Quebranto. En REICE, Revista Electrónica Iberoamericana sobre Calidad, Eficacia y Cambio en Educación, 6 (2), 9-18.

ESCUADERO, J.M. (2005). ¿Fracaso escolar, exclusión educativa:¿de qué se excluye y cómo?¿ Profesorado, revista de

currículum y formación del profesorado, 1(1).

GARCÍA PONCE, F. J. (2006). Nuevas Tecnologías y Contenidos Educativos para la Educación Especial. Red Digital. Revista de Tecnologías de la Información y Comunicación, 6 [En línea]. Disponible en http://reddigital.cnice.mec.es/6/Articulos/articulo_resumen.php?articulo=6

GARCÍA PONCE, F.J.et.al. (coord.). Accesibilidad, TIC y educación. Madrid. MEC. Serie Informes, nº 17. <http://ares.cnice.mec.es/informes/17/index.htm>

LEY 51/2003, de 2 de diciembre, de igualdad de oportunidades, no discriminación y accesibilidad universal de las personas con discapacidad (BOE nº 289 de 3 de diciembre de 2003).

MARTÍNEZ SÁNCHEZ, F. y PRENDES ESPINOSA, Mª P. (coord.) (2008). Nuevas Tecnologías y Educación. Madrid: McGrawHill.

PARRILLA, A. (2002). [Acerca del origen y sentido de la educación inclusiva], en Revista de Educación, 327, pp.11-30.

PARRILLA, A. (2007). [La construcción del proceso de exclusión social en jóvenes: Guía para la detección y evaluación de procesos de exclusión (Sevilla)]. I+D+I 2004-07 del Ministerio de Educación y Ciencia. Ref.: SEJ2004-06193-C02-01/EDUC.

PARRILLA, A. (2008). El Desarrollo Local de proyectos educativos Inclusivos. Perspectiva CEP, nº 14,

PARRILLA, A. (2009). ¿Y si la investigación sobre inclusión no fuera inclusiva? Apuntes desde una investigación biográfico-narrativa. En Revista de Educación, 343,101-117.

PARRILLA, A. (2010). Ética para una investigación inclusiva. Revista Educación Inclusiva. 3 (1), 165-174.

PARRILLA, A. (dir.) (2008). [Análisis de los procesos de inclusión/exclusión educativa en la educación obligatoria. Desarrollo de proyectos locales de cambio y mejora escolar]. Memoria Técnica para proyectos tipo A y B. Referencia. EDU2008-06511-C02-01.

PARRILLA, A. y SUSINOS, T. (2005). [La construcción del proceso de exclusión social en las mujeres: origen, formas, consecuencias e implicaciones formativas] Expte. 90/02 0000245 1 010112003. Informe de Investigación Instituto de la Mujer.

PARRILLA, A. y SUSINOS, T. (2007). [La construcción del proceso de exclusión social en jóvenes: Guía para la detección y evaluación de procesos de exclusión (Cantabria y Sevilla)]. I+D+I 2004-07 del Ministerio de Educación y Ciencia. Ref.: SEJ2004-06193-C02-02/EDUC.

PARRILLA, A. y SUSINOS, T. (2010). [Desarrollo de proyectos locales de cambio y mejora escolar en tres Comunidades Autónomas], comunicación presentada en el Congreso Internacional La Educación Inclusiva hoy: escenarios y protagonistas, Cantabria, 24 a 26 de marzo de 2010.

PRENDES ESPINOSA, M.P. (2000). Nuevas tecnologías aplicadas a la educación especial. En Y continuamos avanzando. Las nuevas tecnologías para la mejora educativa (pp. 733-753). Sevilla: Kronos.

PUIGDELLÍVOL, I. (2004a). Incluir es sumar. Comunidades de Aprendizaje como modelo de escuela inclusiva. Aula de innovación educativa, 131, 47-50.

PUIGDELLÍVOL, I. (2004b). [La oportunidad de reforzar la formación de los maestros y las maestras]. En Aula de innovación educativa, 133-134, 74-82.

PUJOLÁS, P. (2004). Aprender juntos alumnos diferentes. Barcelona, Octaedro.

RAPOSO RIVAS, M.; MARTÍNEZ FIGUEIRA, M.E.; Baamonde Paz, M.L. (2010). [Un Proyecto Inclusivo de Mejora Escolar: claves formativas y constitutivas], comunicación presentada en el I Congreso Internacional: Reinventar la Formación Docente, Málaga, 8 a 10 de noviembre de 2010.

SÁNCHEZ, José. (1997). Software educativo para alumnos con necesidades educativas especiales. Revista Píxel Bit nº 9 <http://www.sav.us.es/pixelbit/>

WEBGRAFÍA

Portal ARASAAC - Portal Aragonés de Sistemas Aumentativos y Alternativos de Comunicación

<http://www.catedu.es/arasaac/>

Portal CERMI (Comité Español de Representantes de Personas con Discapacidad), <http://www.cermi.es/>

Portal CNICE-EE <http://ares.cnice.mec.es/nnee/index.html>

Portal CREDA. recursos EE en Cataluña <http://www.xtec.es/creda/index.htm>

Portal CREENA Centro de Recursos de EE de Navarra <http://www.pnte.cfnavarra.es/creena/>

Portal Evalúa. Software sobre Educación Especial <http://paidos.rediris.es/needirectorio/>

Portal NEEDirectorio <http://www.needirectorio.com/>

Portal XTEC: EAPs: <http://www.xtec.net/eap/index.htm> ;diversitat i NEE: <http://www.xtec.net/dnee/index.htm>

Nota:

En las sesiones de clase se entregará bibliografía complementaria.

Recomendacións

Outros comentarios

RECOMÉNDASE:

- A asistencia á primeira sesión de clase para poder coñecer os obxectivos da materia, a planificación xeral e as opcións de avaliación da mesma.

- A asistencia continuada ás sesións de clases e ás titorías para poder seguir o desenvolvemento da materia por parte dos estudantes.

- O uso continuado da plataforma virtual na que se recollen actividades, orientacións e criterios de avaliación para o correcto desenvolvemento da materia.

- Dispor de conta electrónica en Uvigo e Gmail.
